

ΑΡΧΑΙΟΝ ΚΕΧΕΙΡΟΥΡΓΗΜΕΝΟΝ ΟΣΤΟΥΝ.

Προσελθοῦσιν ἡμῖν κατ' αὐτάς εἰς τὸ μουσεῖον ἑπὶ ἡμετέρας ἀρχαιολογικῆς ἐταιρίαις ἔδειξε πάνυ φιλοφρόνως ὁ γραμματεὺς αὐτῆς Κύριος Στέφανος Κουμανούδης σὺν ἄλλοις θεῶς ἀξίοις ἀρχαιολογικοῖς πράγμασι καὶ μέρος ἀνθρωπίνου μετωπικοῦ ὄστου, εὐρεθέντος πρὸ τινῶν μνηῶν ἐν τάφῳ τινὶ κατὰ τὴν Ἀττικὴν (περὶ οὗ ἀκριθέστερον οὐδὲν ἠδυνήθημεν ἵνα ἐξιχνιάσωμεν) καὶ φέροντος, κατὰ τὴν μεσότητά αὐτοῦ περίπου, 25, ἀκριθῶς κυκλοτερεῖς, ὀπᾶς, ὁμοιομεγέθεις ἀλλήλαις, ἐχοῦσας ἐκάστην διάμετρον 0,01 (τοῦ γαλλ. μέτ.), οὐσας δὲ διατεταγμένας κατὰ τὸν ἐν τοῖς παρακειμένοις ἀκριθέσι διαγράμμασι (1) διασημαινόμενον τρόπον. Ἐπειδὴ δὲ ἡ ὀρίζουσα ἐκάστην τῶν ὀπῶν τούτων περίοδος ἐστὶ λίαν ὀμαλὴ καὶ φαίνεται γενομένη διὰ προσφορωτάτου ἀνατρητικοῦ μηχανήματος, πάνυ οὐσα ἐμφερῆς τῇ τῶν ὀπῶν τῶν διὰ τῆς χειρουργικῆς χοινοκίδος ἐμβαλλομένων κατὰ τὴν τοῦ κρανίου ἀνάτρησιν, εἰκαστέον, ὅτι καὶ αὐταὶ ἐγένοντο οὐχὶ εἰκῆ καὶ διὰ τοῦ τυχόντος ὀξέος ὄργάνου, ἀλλὰ δι' ἐπιτηδειοτάτου πρὸς τοιαύτην ἀνάτρησιν, λίαν δὲ πιθανῶς διὰ τοῦ πρὸς τὴν τοῦ κρανίου πρίσιν χρησίμου κυκλοτεροῦς χειρουργικοῦ πρίνονος, ὅτι, δηλαδὴ, τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος ὄστου περιεσώθη ἐκ κρανίου χειρουργικῶς ἀνατρηθέντος, καὶ δὴ κατὰ τὴν ὑπὸ Κέλσου (2) καὶ Παύλου τοῦ Αἰγινήτου (3) ὑψηγημένην ἐγχειριστικὴν μέθοδον. Τὸ ὅτι δὲ πρὸς τὴν κατὰ τὸν

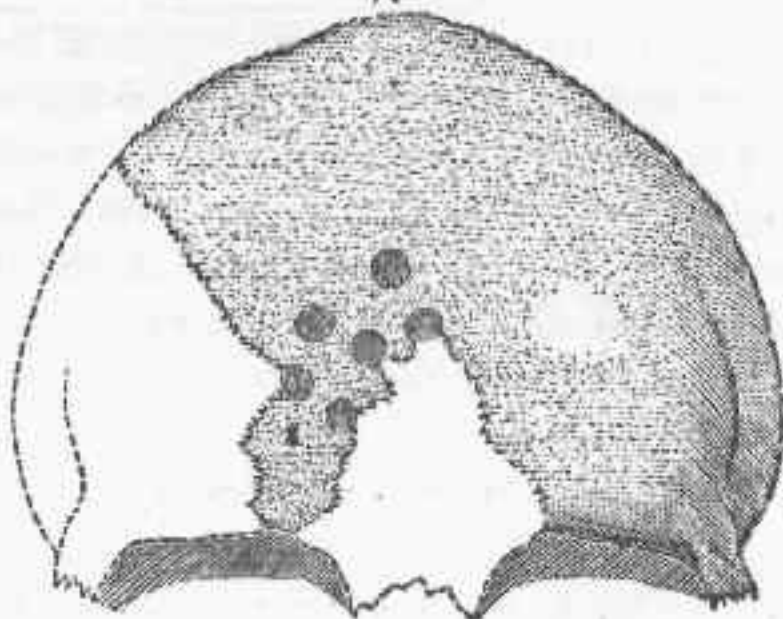
(1) Τούτων τὸ μὲν Α', ὃν κατὰ μέγεθος τὸ τρίτον τοῦ κατὰ φύσιν, ἐποδιδῶσιν ἀκριθῶς τὸ τε μέρος τοῦ διασημαινόμενου ὄστου (τὸ ποσειδῶς εἰκασμένον) καὶ τὴν θέσιν τοῦ ὅλου μετωπικοῦ ὄστου, ἐν ᾗ αἱ ὀπαί· τὸ δὲ Β' σχῆμα ἐμφαίνει τὸ τε κατὰ φύσιν μέγεθος τῶν ὀπῶν καὶ τὴν πρὸς ἀλλήλας τοπικὴν αὐτῶν σχέσιν.

(2) «Si latius vitium est, quam ut illo comprehendatur, terebra res agenda est. Ea foramen fit in ipso sine vitiosi ossis atque integri; dehinc alterum non ita longe, tertiumque, donec totus is locus, qui excidendus est, his cavis cinctus sit. Atque ibi quoque, quatenus terebra agenda sit, scobis significat. Tum excisorius scalper ab altero foramine ad alterum malleolo adactus, id, quod inter utrumque medium est, excidit.» Cels. Lib. VIII, Cap. III.

(3) «Εἰ δὲ ἰσχυρὸν εἴη τὸ ὄστου, πρότερον τοῦτο περιτροπήσαντες τοῖς ἀδαπείστοις λεγομένοις (τοιαῦτα δὲ εἰσι τὰ ἔχοντα μικρὸν ἰσχυρῶς τῆς ἀκμῆς ἐξοχῆς, κωλυούσας αὐτὰ πρὸς τὴν μήνογγα βαπτίζεσθαι), τότε τῇ διὰ τῶν ἐκκοπέων περιαιρέσει χρησάμενοι, τὸ πεπονθὸς ὄστου ἀφελώμεθα, μὴ ἀθρόως, ἀλλὰ κατὰ μέρος, εἰμὲν δυνατόν, τοῖς δακτύλοις, εἰ δὲ μὴ, ὀδοντάγρῃ, ἢ ὀστέγρῃ, ἢ τριχολαβίδι, ἢ τοιοῦτον τινί. Τὸ δὲ μεταξὺ τῶν τρημάτων χωρίον ἔχεται διάστημα ὅσον τὸ μήκος πυρῆνος μεγίστου μήκους. Το δὲ βάθος ἄχρις οὗ πλησίον γένηται τῆς ἐνδον ἐπιφανείας τοῦ ὄστου, φυλαττομένων ἡμῶν ἄψασθαι τὸ τρυπανὸν τῆς μήνογγος.» Π α Ὑ λ. Α Ἰ γ γ. Π ε ρ ἰ τ. Χ ε ι ρ ο υ μ. Κ ε φ. Π θ', σελ. 376 (ἐκδ. Β ε ἰ ο υ).

ἐγχειριστικὸν τοῦτον τρόπον γενομένην ἀνάτρησιν τοῦ κρανίου ἐχρῶντο οἱ χειρουργοὶ ἐπὶ τῶν ἀρτι ρηθέντων ἱατρικῶν συγγραφέων ἠλοεῖται τρυπάνῳ οὐδὲ μὴ κωλύει ὑποθέσθαι ὅτι κατὰ προγενεστέραν ἴσως ἢ μεταγενεστέραν ἐποχὴν ἐγένετο καὶ ἡ περιτροπὴ τοῦ πεπονθότος καὶ ἀφαιρετέου ὄστου διὰ μικρᾶς χοινοκίδος. Πιθανώτερον μάλιστα φαίνεται ἡμῖν ὅτι πρὸ τοῦ Κέλσου καὶ Παύλου τοῦ Αἰγινή-

Σχ. Α'

Σχ. Β'

του (ἐφ' οὗ ἡ καθόλου διὰ τῶν πρίνων καὶ χοινοκίδων χειρουργία οὐκέτι ἦν ἐν ἀγαθῇ ὑπολήψει (4)) καὶ κατὰ τὴν ἐν Ἑλλάδι ἀκμὴν πάντων τῶν κλάδων τῆς ἀνθρωπίνης δράσεως, ὅτε, βεβχίως, ἠκμαζε καὶ ἡ χειρουργικὴ ὀργανοποιΐα, καὶ ὅτε, ὡς μανθάνομεν ἐκ τῶν Ἱπποκρατείων συγγραμμάτων, ἦν ἐν καθολικῇ παρὰ τοῖς χειρουργοῖς χρήσει ὁ περιφερῆς πρίων πρὸς τὴν τοῦ κρανίου ἀνάτρησιν, — πιθανώτα-

(4) «Ἡ διὰ τῶν πρίνων τε καὶ χοινοκίδων χειρουργία τοῖς νεωτέροις ὡς μαχθηρὰ διαβέβηται.» Αὐτέβι, σελ. 178.